

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมไทยปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนเรามากขึ้น การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมีความแพร่หลายมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider : ISP) ได้เพิ่มจำนวนขึ้นจาก 2 รายในปี พ.ศ. 2538 เป็น 15 ราย ในปี พ.ศ.2542 และ 20 รายในปี 2543 นอกจากนี้ ยังมีดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เช่น

-ความเร็ววงจรสื่อสารระหว่างประเทศของไทยในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 มีความเร็วรวม 112 ล้านบิตต่อวินาที ซึ่งขยายตัวถึง 310% จากปี พ.ศ.2541(ที่มา:<http://ntl.nectec.or.th/internet/map/current.html>)

-การไหลเวียนของข้อมูลผ่านศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตออกต่างประเทศ(Internet International Gateway) ของ กสท. และ ผ่าน Public Internet Exchange ซึ่งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติได้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาวิจัย และจัดทำเส้นทางเชื่อมโยง ข้อมูลและนับสถิติการไหลเวียนของข้อมูลเสนอเป็นรายงานสาธารณะ พบว่าการไหลเวียนข้อมูลมีปริมาณสูงถึงวันละ 150 พันล้านไบต์(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ,2542:9)

นอกจากนี้การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อเอื้ออำนวยกับการใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการรับ/ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2534 ก็เริ่มมีการแลกเปลี่ยนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กันเองในประเทศไทยเป็นการถาวร และโปรแกรมหนึ่งซึ่งถูกพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการสนทนาผ่านคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต คือ “โปรแกรมการสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี” โปรแกรมนี้เป็นบริการทางอินเทอร์เน็ตสำหรับการสนทนาแบบกลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมสนทนาได้หลายคนพร้อมๆกันในห้องสนทนา หรือเรียกว่า “Chat room ” ซึ่งมีด้วยกันนับร้อยนับพันห้องสนทนา โดยในแต่ละห้องก็จะมีผู้เข้าร่วมสนทนามากน้อยแตกต่างกันไป ข้อความจากการสนทนาเป็นการป้อนจากแป้นพิมพ์ และดูข้อความได้จากจอภาพ ผู้ร่วมสนทนาสามารถโต้ตอบด้วยการพิมพ์ได้ทันทีทันใด(Realtime) โดยโปรแกรมประเภทนี้ได้รับสร้างและพัฒนาในปี 2531 โดย Jarkko Okikarinen ชาวฟินแลนด์ (สุมนา อุษณีย์มาศ,2543:6) ต่อมาได้มีการปรับปรุงมาเป็นลำดับจนกระทั่งแพร่หลายกว่า 60 ประเทศในปัจจุบัน

ลักษณะการทำงานของโปรแกรมดังกล่าวจะเชื่อมต่ออยู่บนเครือข่ายไออาร์ซี(Internet Relay Chat Network) ซึ่งจะมีแม่ข่ายไออาร์ซี (Internet Relay Chat Server)เป็นตัวเชื่อมโยงผู้ใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตเข้าด้วยกัน เมื่อผู้ใช้บริการเชื่อมโยงโปรแกรมดังกล่าวเข้าสู่เครือข่ายไออาร์ซีก็จะทำการสนทนากับผู้อื่นบนเครือข่ายไออาร์ซีเดียวกันได้

เรวดี คงสุภาพกุล (2539) ได้ศึกษาการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพฯ พบว่า นิสิตที่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนที่ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการการสนทนา โดยร้อยละ 30.5 เข้าใช้มากกว่า 10 ครั้งในระยะเวลา 1 เดือน และ ร้อยละ 25.3 เข้าใช้ 1-3 ครั้ง

ด้วยเหตุที่ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นมีข้อจำกัดบางประการทำให้ยังคงใช้ตัวอักษรเป็นสำคัญ เพราะสื่อด้านภาพและเสียง ยังคงมีข้อจำกัดของการต่อเชื่อมและสมรรถนะของฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การสนทนาทางคอมพิวเตอร์ก็สื่อสารกันในรูปแบบข้อความ(Text-based)ซึ่งอาจจะขาดองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารที่จะประกอบด้วยวจนภาษา(Verbal)และอวจนภาษา(Non-Verbal) เบรินแดน เจ แครอล(Brendan J. Carol,1980) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาษากับการสื่อสารว่า “เกณฑ์สูงสุดที่ควรนำมาใช้วัดความสามารถทางภาษา คือ ความสำเร็จในการสื่อความหมาย”

จะเห็นได้ว่า คนในยุคปัจจุบันยอมรับการสื่อสารโดยผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มากขึ้น (Computer-Mediated Communication-CMC) และการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตก็ได้รับความสนใจจากคนกลุ่มหนึ่งเนื่องจากความสามารถของคอมพิวเตอร์พัฒนาให้มีความรู้สึกเสมือนจริง (Virtual Reality) แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้ไม่สามารถแสดงหรือรับรู้ถึงสีหน้า น้ำเสียง อารมณ์ และท่าทาง อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสื่อสารไม่น้อยไปกว่าตัวเนื้อหาของสาร แต่ผู้รับสารและผู้ส่งสารก็มีวิธีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทการสื่อสารที่เปลี่ยนไปด้วยการสรรหาวิธีที่จะสื่อสารกันได้ในข้อจำกัดที่มีอยู่

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น จึงนำมาซึ่งการศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ปรากฏในบทสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี เพื่อเป็นแนวทางของความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารที่ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ อันจะนำไปสู่การคาดการณ์รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมผ่านอินเทอร์เน็ตในรูปแบบอื่นๆได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ปรากฏในบทสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี ในฐานะที่เป็น การสื่อสารรูปแบบหนึ่งในการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์

ขอบเขตของการวิจัย

1.ในการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตนั้น มีด้วยกันในหลายรูปแบบ แต่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา บทสนทนาที่เกิดขึ้นในการสื่อสารด้วยโปรแกรมสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี ซึ่ง โปรแกรมที่ใช้ในการสนทนามีด้วยกันหลายโปรแกรมเช่น mIRC, *Pirch* หรือ Microsoft chat เป็นต้น ไม่รวมถึงการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ในรูปแบบอื่นๆ

2.ในการใช้โปรแกรมสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซีนั้นสามารถเชื่อมต่อบนแม่ข่ายไออาร์ซีได้หลายแห่ง สำหรับงานวิจัยนี้จะศึกษาจาก ผู้สนทนาที่เชื่อมต่อบนแม่ข่ายของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ(irc.au.ac.th) และ แม่ข่ายWebmaster(irc.webmaster.com) ซึ่งเป็นแม่ข่ายไออาร์ซีที่มีผู้ร่วมสนทนาคนไทยเป็นจำนวนมาก(สุมนา อุษณีย์มาศ,2543:11)

ข้อจำกัดของการวิจัย

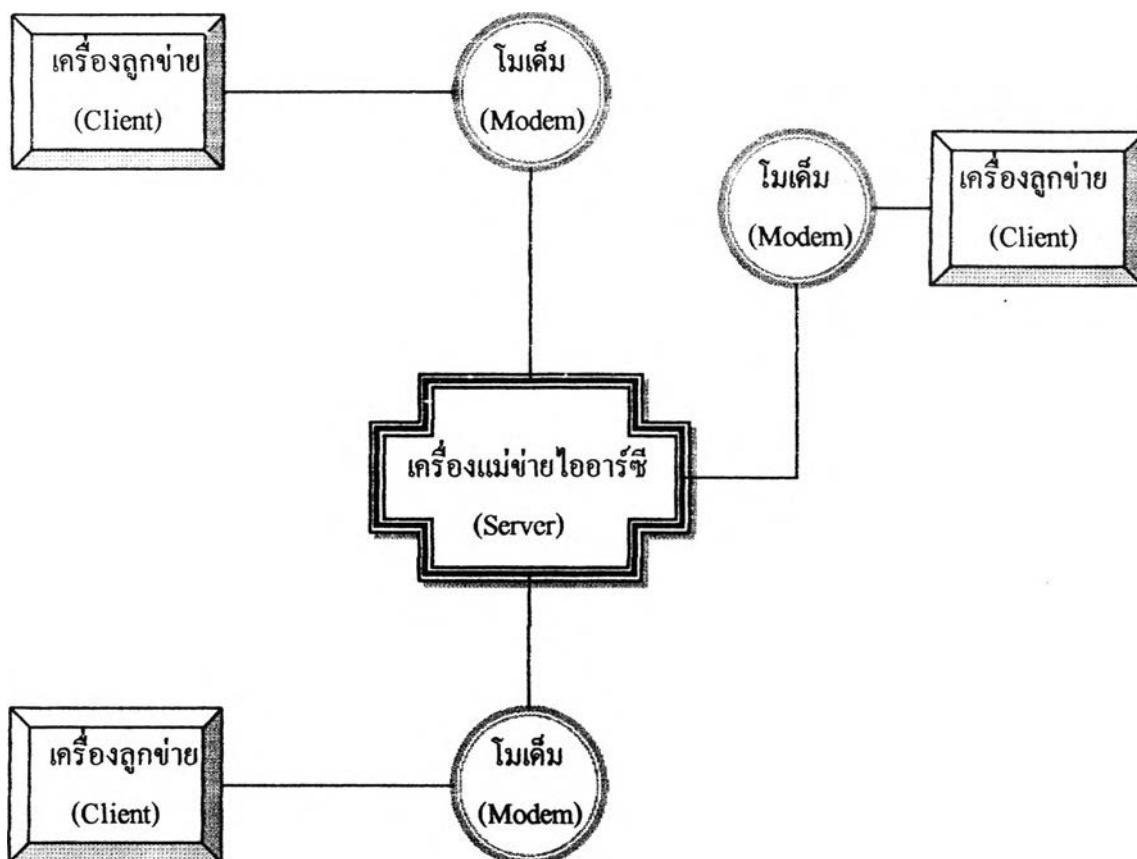
การบันทึกบทสนทนาที่เกิดขึ้นใน โปรแกรมการสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี ผู้วิจัยสามารถบันทึกได้เพียงบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรเท่านั้น ส่วนเสียงของตัวอักษรระหว่างที่เกิดขึ้นไม่สามารถบันทึกแล้วจัดพิมพ์ลงในแบบบันทึกได้

ปัญหานำวิจัย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล และเข้าสังเกตการณ์การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า การสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซีซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น มีรูปแบบการสื่อสารอย่างไร

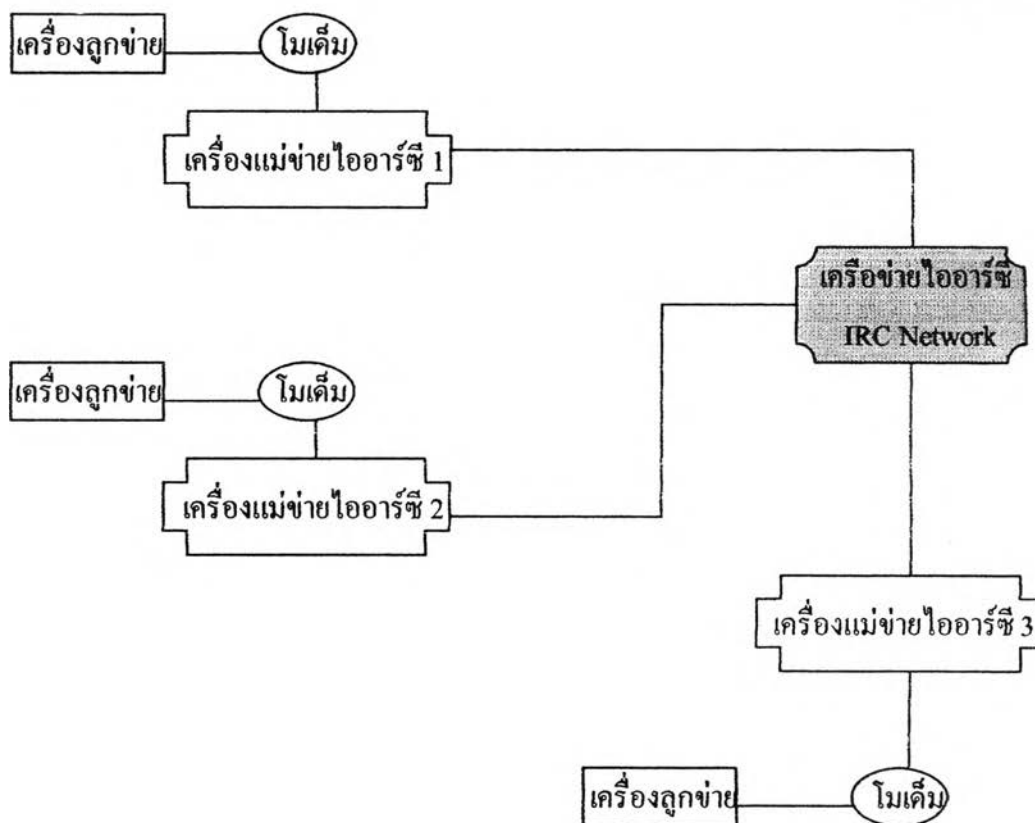
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง ลักษณะ วิธี กระบวนการ ในการรับสารและส่งสาร รวมถึงการให้สร้างความหมาย ของผู้ร่วมปฏิสังสรรค์ทั้งหมดที่ปรากฏในบนสนทนาบนเครือข่ายไออาร์
2. บทสนทนา หมายถึง ข้อความที่ปรากฏในการสื่อสารผ่าน โปรแกรมการสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี และถูกบันทึกลงในแบบบันทึกการสนทนา
3. เครือข่ายไออาร์ซี หมายถึง โพรโตคอลการสื่อสารประเภทที่อนุญาตให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาพูดคุยร่วมกันผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของแต่ละคน ดังรูป

แผนผังแสดงการเชื่อมต่อสู่แม่ข่ายไออาร์ซี

เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งานไออาร์ซีจะถูกเชื่อมต่อไปยังเครื่องแม่ข่าย(Server)ที่ให้บริการใช้งานไออาร์ซี โดยผ่านโมเด็ม(Modem) จากนั้นผู้ใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย(Client) สามารถเริ่มสนทนากันเป็นตัวแทนสื่อผ่านทางเครื่องแม่ข่ายที่เชื่อมต่ออยู่นั้น

แผนผังแสดงการเชื่อมต่อจากแม่ข่ายไออาร์ซีเป็นเครือข่ายไออาร์ซี

เครื่องแม่ข่ายต่างๆจะเชื่อมต่อกันอีกทีหนึ่งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เกิดเป็น เครือข่ายไออาร์ซี (IRC Network) ทำให้ผู้ใช้งานสามารถพูดคุยสนทนากันได้ทั่วโลกผ่านโปรแกรมสนทนาบนเครือข่ายไออาร์ซี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.อธิบายรูปแบบการสื่อสารและกระบวนการของการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตในฐานะของการสนทนายรูปแบบใหม่ที่จำลองการสนทนาเหมือนจริง
- 2.ทำความเข้าใจรูปแบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในบริบทของสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์การสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์(e-mail) กระดานข่าวฝาก (webboard) หรือ โปรแกรมICQ เป็นต้น
- 3.ขยายองค์ความรู้และความเข้าใจของการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์(Computer-Mediated-Communication) ในบริบทของสังคมไทย